

УДК: 614.253.2-055:614.253.4.:378.147.88

**МОЖЛИВОСТІ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНТЕГРАТИВНОГО ПІДХОДУ
ЩОДО ОЦІНКИ БАЗОВОГО РІВНЯ ЗАСВОЄННЯ ПРАКТИЧНИХ
НАВИЧОК ЛІКАРЯМИ-ІНТЕРНАМИ ПЕРШОГО РОКУ НАВЧАННЯ ЗА
ФАХОМ «ЗАГАЛЬНА ПРАКТИКА – СІМЕЙНА МЕДИЦИНА»**

I.L. Vysochyna, O.I. Gayduk, N.D. Chuhrienko, N.S. Bashkirova.

Державний заклад «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»

**OPPORTUNITIES AND EFFICIENCY INTEGRATED APPROACH FOR
EVALUATION BASELINE MASTERING PRACTICAL SKILLS OF INTERNS
FIRST YEAR ON SPECIALTY "GENERAL PRACTICE - FAMILY MEDICINE"**

I.L.Vysochyna, O.I. Gayduk, N.D. Chuhrienko N.S. Bashkirova

State Institution "Dnipropetrovsk Medical Academy of the Ministry of Health Care
of Ukraine"

РЕЗЮМЕ: На виконання пропозиції Моніторингової групи МОЗ України співробітниками кафедри сімейної медицини ФПО була розроблена методика інтегративного підходу щодо оцінки вхідного рівня засвоєння практичних навичок лікарями-інтернами першого року навчання за фахом «загальна практика-сімейна медицина», яка за обсягом складається з чотирьох етапів контролю. Використання інтегрованого вхідного контролю засвоєння практичних навичок випускниками академії дозволяє не лише констатувати недоліки та проблеми практичної підготовки, але й розробити шляхи вдосконалення підготовки лікарів-інтернів на післядипломному етапі їх навчання. Обговорення результатів комплексної оцінки вхідного контролю засвоєння практичних навичок лікарями-інтернами першого року навчання за фахом «Загальна практика - сімейна медицина» в контексті роботи проблемних комісій медичної академії за різними напрямками та на різних рівнях (додипломна та післядипломна) дозволяє інтегрувати роботу різних кафедр вищого навчального закладу та розробляти дієві механізми нівелювання виявлених недоліків підготовки майбутніх лікарів.

SUMMARY: By decision of the Monitoring Group Ministry of Health Care of Ukraine employees of the Department of Family Medicine developed a technique integrated approach to assess the input level of practical skills of interns first year on specialty "General practice-family medicine", which consists of four stage control. Using the integrated input control of practical skills academy graduates can not only ascertain the shortcomings and problems of practical training, but also to develop ways to improve the training of interns at the postgraduate stage of their education.

Discussion of a comprehensive evaluation of the input control of practical skills of medical interns first year on specialty "General practice - family medicine" in the context of the problem commissions Medical Academy in different directions and at different levels (undergraduate and postgraduate) allows you to integrate the work of different departments of higher education institution and to develop effective mechanisms of leveling identified deficiencies training of future doctors.

Вступ. Структурні зміни системи надання медичної допомоги в Україні з розгалуженням первинної медико-санітарної допомоги зумовили необхідність розробки та впровадження інноваційних підходів щодо якісної підготовки лікаря загальної практики - сімейного лікаря на всіх етапах його становлення. На жаль, більшість випускників вищих медичних навчальних закладів України, які демонструють достатній рівень теоретичних знань, не мають сформованого мультидисциплінарного світогляду в розрізі специфіки практичної роботи лікаря за фахом «Загальної практики - сімейної медицини», і тому психологічно не готові до виконання цього виду діяльності.

Основна частина. У відповідність до потреб часу інноваційним напрямком подальшого розвитку освітніх програм підготовки майбутніх лікарів була ініціація впровадження в навчальний процес Наскрізної програми підготовки студентів медичних факультетів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів для оволодіння

практичними навичками та методиками, необхідними для роботи на посадах лікарів різного напрямку підготовки, в тому разі і за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина» (затверджена МОЗ України 07.04.2011). Основною метою Наскрізної програми було покращити засвоєння практичних навичок та практичних методик, що застосовуються у практичній діяльності лікаря загальної практики - сімейної медицини. На підставі даного нормативного документу в Дніпропетровській медичній академії була розроблена та впроваджена в навчальний процес Робоча наскрізна програма підготовки студентів на додипломному етапі навчання (затверджена ЦМК ДЗ «ДМА МОЗ України», протокол №7 від 25.06.2013), творча робота з якою в академії дозволила сформувати новий напрямок та інноваційний підхід щодо модернізації форми вхідного контролю визначення початкового рівня оволодіння практичними навичками лікарями – інтернами першого року навчання, необхідними для діяльності лікаря загальної практики - сімейної медицини.

На виконання пропозиції Моніторингової групи МОЗ України та у відповідності до Наказу ДЗ «ДМА МОЗ України» №72 від 02.04.2014 співробітниками кафедри сімейної медицини ФПО була розроблена методика інтегративного підходу щодо оцінки вхідного рівня засвоєння практичних навичок лікарів-інтернів першого року навчання за фахом «загальна практика-сімейна медицина».

Згідно основних конструктів та складових формування практичної складової в діяльності інтерніста та з врахуванням необхідності формування мультидисциплінарного професійного світогляду на етапі післядипломної підготовки лікаря загальної практики – сімейного лікаря, оцінка вхідного контролю знань проводиться в чотири етапи. На першому етапі лікарі-інтерни демонструють навички роботи з пацієнтом будь якого віку, що дозволяє оцінити рівень оволодіння основними практичними навичками, який було сформовано на додипломному рівні навчання. На цьому етапі контролю лікарі-інтерни повинні виявити основні скарги та проблеми

пацієнта, провести системний огляд, обґрунтувати та сформулювати попередній діагноз, визначити організаційну, діагностичну, лікувальну тактики ведення пацієнта, а також провести медико-соціальну експертизу з розробкою програми диспансерного нагляду і реабілітації хворих. Результати огляду пацієнта оформлюються у відповідному протоколі та доповідаються мультидисциплінарній бригаді з числа співробітників кафедри (терапевт, педіатр, невролог).

На другому етапі у всіх лікарів-інтернів визначають рівень оволодіння практичними навичками у відповідності діючої у ДЗ «ДМА МОЗ України» Робочої наскрізної програми підготовки студентів медичних факультетів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації лікарів-інтернів для оволодіння практичними навичками та методиками, необхідними для роботи на посадах лікарів за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина». Оцінка та контроль ступеню оволодіння практичними навичками є стандартизованими в Україні та визначаються, як + ознайомлений (3 бали), ++ засвоїв (4 бали), +++ оволодів (5 балів). Основними практичними навичками, які повинні продемонструвати інтерни - сімейні лікарі є: оцінка неврологічного статусу, оцінка фізичного та нервово-психічного розвитку дитини, запис та тлумачення ЕКГ, проведення серцево-легеневої реанімації, обстеження грудної залози, отоскопія та офтальмоскопія. На даному етапі контролю на кафедрі використовуються спеціальні муляжі та інструментарій у відповідності до табелю оснащення амбулаторії ЗПСМ.

На третьому етапі кожний лікар – інтерн повинен продемонструвати ступінь оволодіння алгоритмами надання лікарської допомоги на догоспітальному етапі при основних десяти невідкладних станах. Даний контроль здійснюється у письмовому вигляді, нормативними контролюючими документами правильності відповіді є накази МОЗ України №34 від 15.01.2014. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги» та № 437 від 31.08.2004 «Про затвердження клінічних Протоколів надання

медичної допомоги при невідкладних станах у дітей на шпитальному і до шпитальному етапах». На четвертому етапі проводиться тестовий контроль знань (150 клінічних задач з варіантами відповідей).

Аналіз результатів інтегрованої комплексної оцінки вхідного (базового) рівня практичних навичок, які демонструють лікарі – інтерни першого року навчання за спеціальністю «Загальна практика - сімейна медицина», дозволив виявити низку проблем в розрізі освоєння професійних компетенцій та навичок, як на кожному етапі контролю, так і взагалі.

Оцінювання першого етапу контролю рівня оволодіння практичними навичками «у ліжка хворого» показало, що у лікарів-інтернів першого року навчання є проблеми цілеспрямованого спілкування з пацієнтом при зборі анамнезу; існують проблеми системного, послідовного та комплексного огляду пацієнта, що узагальнюється труднощами виділення та обґрунтування провідного синдрому. При цьому, роботу з пацієнтом на рівні оволодіння продемонстрували лише 3,38% лікарів інтернів, на рівні засвоєння - 25,43%, на рівні ознайомлення - 71,3%.

Аналіз результатів другого етапу контролю (демонстрація практичних навичок на муляжах, фантомах та з використанням інструментарію) показав, що більшість інтернів недостатньо володіють базисними навичками, що супроводжується, на жаль, відсутністю автоматизму виконання фізикального обстеження та труднощами проведення серцево-легеневої реанімації у відповідності стандартизованих похвилинних алгоритмів їх виконання. Узагальнені результати другого етапу контролю рівня практичних навичок представлені у табл. 1.

Таблиця 1.

Навики:	оволодів «+++»	засвоїв «++»	інтерпретація «+»
Проведення та інтерпретація ЕКГ	1,64%	18,03%;	80,33%
Оцінка фізичного розвитку дитини	3,28%	60,66%,	36,17%
Оцінка психо - моторного розвитку дитини	3,44%	60,34%,	37,22%
Серцево-легенева реанімація	8,2%	32,78%	59%
Офтальмоскопія	9,84%	39,34%	49,12

Отоскопія	9,84%	52,46%	37,71%
Обстеження молочної залози	13,2%	67,38%	18,72%
Неврологічний статус	16,39%	47,54%	36,07%

За нашою думкою, найбільш складним для лікарів-інтернів першого року навчання був третій етап контролю – написання алгоритму надання невідкладної допомоги, хоча на рівні оволодіння показали результат 19,67% лікарів інтернів, на рівні засвоїв - 39,34%, на рівні ознайомлений - 40,98%.

Обговорення результатів інтегрованого контролю засвоєння практичних навичок лікарями інтернами першого року навчання в розрізі роботи предметної комісії за фахом «Загальна практика - сімейна медицина» дозволяє оптимізувати навчальний процес в очній та заочній частинах інтернатури за рахунок створення особливого контролю тих практичних навичок, які викликали найбільші труднощі.

Для поліпшення та нівелювання виявлених недоліків в розрізі підготовки лікарів-інтернів першого року навчання вважаємо за необхідне:

- Забезпечити всіх лікарів нормативно-правовою базою, що регламентує їх роботу, в електронному вигляді та на кожному практичному занятті розглядати прикладні аспекти використання наказів та протоколів надання медичної допомоги затвердженні МОЗ України, перш за все з невідкладних станів.
- Організувати відпрацювання запису та інтерпретації ЕКГ в класі відробки практичних навичок.
- Приділити особливу увагу практичному навичку офтальмоскопії на циклі «Офтальмологія з курсом дитячої офтальмології».
- Підвищити увагу до розгляду надзвичайних ситуацій в лікарській практиці протягом навчання в очній інтернатурі та протягом заочної практики шляхом участі у клінічних розборах та конференціях, в тому числі з суміжних дисциплін.

Висновки.

1. Використання інтегрованого вхідного контролю засвоєння практичних навичок випускниками академії дозволяє не лише констатувати недоліки та проблеми практичної підготовки, але й розробити шляхи вдосконалення підготовки лікарів-інтернів на післядипломному етапі їх навчання.

2. Обговорення результатів комплексної оцінки вхідного контролю засвоєння практичних навичок лікарями-інтернами першого року навчання за фахом «Загальна практика - сімейна медицина» в контексті роботи проблемних комісій медичної академії за різними напрямками та на різних рівнях (додипломна та післядипломна) дозволяє інтегрувати роботу різних кафедр вищого навчального закладу та розробляти дієві механізми нівелювання виявлених недоліків підготовки майбутніх лікарів.

Література:

1. Наскрізна програма підготовки студентів медичних факультетів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації та лікарів-інтернів для оволодіння практичними навичками та методиками, необхідними для роботи на посадах лікарів за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина» (затверджена МОЗ України 07.04.2011).
2. Робоча наскрізна програма підготовки студентів медичних факультетів вищих медичних навчальних закладів IV рівня акредитації лікарів-інтернів для оволодіння практичними навичками та методиками, необхідними для роботи на посадах лікарів за спеціальністю «Загальна практика – сімейна медицина» (затверджена ЦМК ДЗ «ДМА МОЗ України», протокол №7 від 25.06.2013),
3. Наказ МОЗ України №34 від 15.01.2014. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги».
4. Наказ МОЗ України № 437 від 31.08.2004 «Про затвердження клінічних Протоколів надання медичної допомоги при невідкладних станах у дітей на шпитальному і до шпитальному етапах».

Авторська довідка: Башкірова Наталія Сергіївна доцент кафедри сімейної медицини ФПО ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України», к.мед.н., 49068 Дніпропетровськ, вул Велика Діївська 22 кв. 47, тел.0508620040, bashkirovan@ukr.net.